

מאמר יום ירושלים

ד"ר חזות גבריאל

יום ירושלים הוא שיאה של מלחמת 'ששת הימים' המלחמה הפלאית בתולדות עם ישראל. השפעותיה על עמנו ועל העולם טרם הגיעו למיצויים. כמדומה, אנו נמצאים בעיצומו של תהליך היסטורי רב עוצמה והשפעה ובשל כך אין אנו יכולים להתחיל ולסכם. העולם הפוליטי, הדתי והפילוסופי זקוקים לפרספקטיבה של זמן כדי להעריך אל נכון את אשר קרה במלחמה זו. לעת עתה, אנו כבר יכולים למקד מבטינו במה שכבר מתחיל להיות ברור. ירושלים הגשמית והרוחנית עומדת על ראש שמחתנו. ממנה ואליה אנו שבים.

קודש הקדשים היה חדר מרובע, ומידותיו היו עשרים על עשרים אמה. מידותיו של ארון העדות היו שתיים וחצי אמה על שתיים וחצי אמה. והנה, כאשר הניחו את הארון במרכז קודש הקדשים, מדדו ומצאו שנשאר ממנו ועד לקיר עשר אמות לכל כיוון!! על נס זה אומר רבי לוי: "דבר זה מסורת בידינו מאבותינו: מקום ארון אינו מן המדה", (מגילה, י ע"ב).

מחד גיסא, לארון היו מדות גשמיות, באמצעותן מעריכים חושינו את המציאות. מאידך גיסא הוא הכיל בתוכו תכונה הופכית, הוא היה למעלה מן המדה. נושא הפכים מושלם. בסלנג שלנו - 'בלתי מדיד'.

ה'שפת אמת' על אתר שואל, מדוע מובע רעיון זה כמסורת? הלא זוהי עובדה הניתנת למדידה בכל עת? הוא משיב: "ולכן נראה כי המסורת הוא דאפי' במשכן הי' הארון בנס...". התכונה קשורה לארון באשר הוא. על אף שהקדושה מתבטאת בממשות, בא ארון העדות ומבטא את העובדה כי הקב"ה נשאר אינסופי ובלתי נתפס. גם אם הוא מתגלה בארון שיש לו מידות, גם אם הוא מתגלה באוהל מועד זמני, וגם אם הוא מתגלה בירושלים. הארון אינו תופס באמת מקום, מקום ארון אינו מן המדה.

מה פרוש אינו מן המדה? האם לא ניתן לבצע בו מדידה? האם מכשיר המדידה מזייף בשעת המדידה? האם המדידה מראה אפס על אף המידות המוצהרות של הארון? גם על שאלות אלו משיב ה'שפת אמת': ישנו אופן שבו יכולה לשרות השכינה גם בארץ, במקום הקדוש ביותר על פני כדור הארץ, בקודש הקדשים. מקום זה הינו מעל הטבע. אינו מן המדה פירושו אינו כפוף לחוקי המדידה. כדברי המהר"ל: "כי בית קדש הקדשים לקדושתו הוא מסולק מן עולם הזה הגשמי לגמרי".

בחסידות חב"ד מספרים "שבזמן שרבי מנחם מענדל מוויטעבסק התגורר בירושלים, נשמע קול שופר חזק מכיוון הר הזיתים. היה זה אדם חסר דעה שנעמד שם ותקע בקול גדול, כששמעו את קול התקיעה היו שסברו שהנה משיח בא, וזהו קול השופר גדול של משיח. כשבאו וספרו על כך לצדיק, הוא פתח את חלון חדרו, והוציא את ראשו החוצה, ומיד סגר את החלון ואמר לתלמידיו כי אין הוא חש ביאור של משיח. מאוחר יותר ישבו חסידים ושאלו, מדוע היה צריך הרבי לפתוח את החלון, וכי לא יכל לחוש בחדרו אם יש אויר של גאולה? והתשובה היא, שבתוך חדרו של הרבי תמיד מורגש אויר משיח, ולכן הוצרך להוציא את ראשו החוצה, ולבדוק אם גם ברשות הרבים מורגשת הגאולה..".

נראה כי בימינו אין צורך לפתוח את החלון וגם את קולו של השופר זכינו ושמענו. ד' זיכנו ואנו מתחילים לראות ולחוש את הבניין השלם. עם ישראל מבסס את אחיזתו יותר ויותר בארצנו הקדושה. ירושלים ומקום השראת השכינה על אף הנוכחות הזרה על ההר נמצאים בידינו ובשליטתנו. בפראפרזה על אמרתו של רבי לוי, עיינו חזות כי גם: ירושלים, מדינת ישראל, עם ישראל, ותורת ישראל, אינן מן המדה. כל אלו מתעלים לקראת האינסוף שאינו נכנס להגדרות של שום ממשות מוגבלת.

מי שענינו בראשו, רואה, חש, ויודע, כי כל מסכת ההתרחשויות שעברנו ושאלנו עוברים אינן ממדת המקום ואף לא ממדת הזמן. יום ירושלים מבטא את בחינת המקום ויום כפור מבטא את מדת הזמן. בשום עת אי אפשר לו ליהודי לבא אל הקדש שהרי צווינו: "ואל יבא בכל עת אל הקדש", ומה שמתרחש/התרחש ביום כיפור אינו במסגרת הזמן שהרי יום כיפור הוא יום שמעל הזמן. אסור לאבד את התנופה, אנו חייבים להמשיך לרצות לבנות ולהבנות, וכפי שה'שפת אמת' קורא: "עד שיִרְצָה את חברו" - "עד שיִרְצָה את חברו". לא מספיק לרצות, צריך לרצות.

ארץ ישראל קרויה גם 'ארץ הצבי', הגמרא מסבירה מדוע: "ארץ צבי כתיב בה, מה צבי זה אין עורו מחזיק את בשרו, אף ארץ ישראל, בזמן שיושבין עליה רוחא, ובזמן שאין יושבין עליה גמדי", (גיטין נ"ז, ע"א).

בספר 'מגיד תעלומה' ביאר, על פי מה שאמרו במסכת גיטין (נו, א) הטעם שנקראת ארץ ישראל ארץ הצבי, מה צבי משהופשט עורו מעליו, שוב אינו יכול לחזור ולכסות בו את גופו, משום שהוא קטן מגופו, ורק מעיקרא כשמונח עליו מתפשט על גופו, כך ארץ ישראל מתכווץ כשאין ישראל עליו וכשבאים לתוכה מתרחבת.

מאפייני ירושלים וארץ ישראל האמיתיים אינם קורדינטות במפת העולם. נתונייהם הפיזיים אינם יכולים להוות מגבלה לתפקודם. כאשר בני ישראל יושבים בארץ ישראל ובכל ירושלים הארץ ממלאת אותם ללא כל מגבלה, הארץ נהיית ענקית. זו וגם זו נעוצים במעמקי לבנו כישות מטאפיזית בעלת צדדים פיזיים. גודלם

כגודל המקום שנותיר בלבנו עבורם. התורה הסתירה במכוון את מקומה הפיזי של ירושלים ("לשכנו תבא שמה") וגם של ארץ ישראל ("אל המקום אשר אראך"). ומי צריך לגלות אותן? אנחנו.

" דהנה כתי אשר יבחר ה' ולא גילה להם המקום מיד רק שיהי בכח דרישת בניי כי איי ובהמ"ק תלוי בעבודת בניי וז"ש חז"ל דבעי דרישה", (שפת אמת דברים פרשת ראה).

וכיצד נדרוש את ירושלים? פשוט למדי, לשאול אותה לשלומה כדרך שאדם דורש בשלום חבירו, " שאלו שלום ירושלים". ביום האס' שואלים הילדים והבעל בשלום האם ולא ההיפך. מה שלומך עיר יקרה שלנו? איך את נראית עדיין כה קסומה לאחר כל מה שעברת? כיצד נוכל להקל על כאבך? האם התעודדת בראותך אותנו חוזרים אליך? כיצד הזמן רק משביח את יופיך? והיא תאמר: ילדי היקרים, כמוכם, ירושלים מעל הזמן ומעל המקום.

ל"ג בעומר נמצא בתווך, מצידו הימני פסח ויום העצמאות מצידו השמאלי יום ירושלים ושבועות. פסח ויום העצמאות חטיבה אחת, יום ירושלים ושבועות חטיבה שנייה. הקבלה נוספת הינה בין פסח לשבועות ובין עצמאות ליום ירושלים. אלו הן שתי לולאות מקוננות אחת בשניה ול"ג בעומר כאמור בתווך של כל הלולאות. האם יש משמעות לסדר כיאסטי זה?

הקשר בין **פסח ושבועות** ברור והמקרא עצמו יוצר אותו. היציאה מעבודת לחירות תושלם רק לאחר מתן תורה. שהרי " אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה". עד אז לא הושלמה גאולתם. היסוד האמוני (מתן תורה) לא חובר אל היסוד הלאומי (יציאת מצרים כעם) אלא לאחר ארבעים ותשעה יום. ימים אלו נדרשו כדי להעלותם ממ"ט שערי טומאה עד לשער שיאפשר להם קבלת תורה. ימי הספירה הם חוליות מקשרות בין שני המועדים מדאורייתא. מהותם הינה היטהרות, הכשרה, והכנה, להשלמת התהליך. היסוד האמוני הותך עם היסוד הלאומי באופן שאינו ניתן להפרדה. הלאומי הוא הדתי והדתי הוא הלאומי.

פסח ועצמאות נמצאים מצידו האחד של ל"ג בעומר **החג הסודי המתווך**. עניינם אחד, השלב הראשון של הגאולה, השלב הפיזי. **יום ירושלים ושבועות** אף הם עניינם אחד היסוד הרוחני של הגאולה. נמצאנו למדים כי בדורנו יש ליום ירושלים ערך רוחני ותפקיד דומה לחג השבועות. מצד אחד הוא נמצא באותה חטיבה עם חג שבועות ומצד שני הוא סוגר את הלולאה עם יום העצמאות. הימים שבין יום העצמאות ליום ירושלים שטרם זכה להכרה לאומית רחבה, בעלי סגולה כפולה. הם ימי 'ספירת העומר' הסוגרים את הלולאה שבין פסח לשבועות אבל הם גם בעלי סגולת הגאולה העכשווית. מן הסתם, לולאה זו, בדומה לימי ספירת העומר מהווים את החוליות המתווכות שבין ההצלה הפיזית ביום העצמאות וההכרזה על מוסדות המדינה לבין ההכרה כי נזכה לעצמאות אמיתית רק כאשר נגיע לשער שיאפשר אשרור חדש לקבלת ולימוד תורת ארץ ישראל. מעין 'הדור קיבלוה' של פורים.

ה'שפת אמת' שהשווה בין מועדי התורה לאלו של רבנן ידע בקודשו כי חסר בן זוג לפסח עצמו, חג העצמאות. גם על הקשר בין חנוכה לסוכות נכתב רבות: נרות חנוכה מקבילים לפרי החג, בפרשת אמור התורה מסיימת עם סוכות ומיד מונה את מצוות הדלקת המנורה, שמנה ימים, המשנה בביכורים (פ"א, מ"ו) אומרת כי ניתן להביא בכורים מסוכות עד חנוכה, ועוד.

אין פלא אם כן, של"ג בעומר הי'מועד קטן' הסודי שלנו, משמש כגורם מתווך ומקשר בין כל הלולאות. יש בו יסודות פיזיים ורוחניים השזורים זה בזה. רבי שמעון בר יוחאי באופן סמלי הוסמך פעמיים, בצעירותו על ידי רבי עקיבא ובבגרותו על ידי רבי יהודה בן בבא (צומת סומך). רבי שמעון מייצג את תורת הסוד אבל היה גם לוחם עז נפש שלא הסכים לקבל את השלטון הרומאי ("וחרב הוצאת מתערה"). תכונתו המרכזית של רבי שמעון המקרינה על השקפתו ועל הלכותיו הינה דרישתו הבלתי מתפשרת לחדור לפנימיות של הדברים. לדידו ולדידנו הבסיס לקינון הלולאות הנ"ל הוא אחד - הלאומיות של עם ישראל. אנו נלחמים על העצמאות החדשה בזוכרנו את העצמאות הראשונה. יודעים אנו כי מדובר על אותו תהליך אבל עם עוצמות כפולות ומכופלות.

עולם ההלכה ועולם הקבלה חלוקים באשר לתכניו של יום זה. אולם, וזה מה שחשוב לענייננו, הוא זכה בכל מקרה ועל פי שתי התפיסות, למעמד של יום טוב. אנשי ההלכה והתורה הנגלית קבעו את ל"ג בעומר כיום טוב, מפני שביום הזה פסקה מיתתם של בחורי הישיבה החיילים מתלמידיו של רבי עקיבא. מסורת הקבלה וחסידית תורת הנסתר, האצילו על יום ל"ג בעומר את תוכן שמחתו וחיגתו מפני שביום זה נפטר לעולמו התנא רשב"י, מתלמידי רבי עקיבא שגילה לעולם את תורת הנסתר. בדורנו בטלה הסתירה ובטלה

המחלוקת. שתי הבחינות של יום זה הם בחינות משלימות. כאשר המבנה הכיאסטי הושלם על ידי חג העצמאות ויום ירושלים נחשף סודו של ל"ג בעומר. תכניו הפכו להיות ברורים ומשלימים בגאולה הנוכחית.

כ"ח באייר - ביום הזה פרצו הצנחנים להר הבית ובכו ליד הכותל. הם חוו שם חוויה כלל – ישראלית ובכו כחלק מבכיייתה של כנסת ישראל.

הרב קוק חגג את היום הזה כיום עלייתו ארצה. הוא ידע שהשם הועיד אותו לתפקיד של ברור מגמת הקודש בתהליך הציונות החילונית. זהו היום של תחילת גילוי האורות של הגאולה.

כ"ח באייר - יום ההילולה של שמואל הנביא, הנביא של ירושלים. שמואל ישב בניות ברמה - עוסק בנויו של עולם (בתכניות של בית המקדש). הוא הקים את מלכות בית דויד שמשכנה בירושלים.

שלוש מצוות נצטוו ישראל בכניסתם לא"י: להעמיד מלך, למחות את זרע עמלק ולבנות את בית המקדש. בשלושת הדברים הללו עסק שמואל. יום כ"ח באייר הוא יום הניצחון של בני ישראל על עמלק במדבר.

כ"ח באייר - יום המסוגל לגאולה על פי הגר"א. הגר"א אמר לתלמידיו שכל ימי העומר הם ימי דין, אך יש שניים שהם מסוגלים לגאולה. הניסים שהתרחשו בהם, לא יתכן שהם הגיעו מצד הסיטרא אחרא: כ' ומ"ב בעומר: ה' באייר וכ"ז באייר.

כ"ח באייר - חלק מגילוי המלכות. השבוע האחרון של ספירת העומר הוא כנגד המלכות, לכן מתאים שהיום הראשון של השבוע של המלכות הוא חסד שבמלכות. יום לפניו – כ"ז - יסוד שבמלכות. יוצא על כן שלא בגלל המאורעות התאריך מתקדש, אלא התאריך הוא שמזמין את המאורעות.

הזוהר אומר שימי העולם מתחלקים לששה כנגד ששת ימי הבריאה. האלף השביעי - כנגד השבת. "שית אלפי שני הוי עלמא". שנת תשכ"ז – ער"ב שנים לפני סיום האלף השישי היא השנה שבה אפשר לחוש בקדושת ערב שבת.

מאז מלחמת ששת הימים נעשה פומבי בעולם לעניינם של ישראל. פעמים שהדבר בא לידי ביטוי בעוינות האומות אלינו, ופעמים בהערצה ובקשת דבר ה'. אך על כל פנים, האדישות כבר אינה באה בחשבון. המעשה הגדול הזה בודאי שאינו פרי המקרה, כך שגם קביעת זמנו הוא בודאי בהשגחה עליונה. והנה, המבול הסתיים בעשרים ושבעה לחודש השני. לדעת רבי אליעזר, המונה את החודשים מתשרי, הוא כ"ז במרחשוון, ולדעת רבי יהושע, המונה מניסן, הוא כ"ז באייר. זה היום שבו ניתנו שבע מצוות לנו ובניו, המהוות את היסוד של האוניברסליות של התורה. עם ישראל מונה מניסן כרבי יהושע. כ"ז באייר הוא אפוא הזמן שבו עם ישראל בא במגע עם שליחותו כלפי האנושות, דרך מידתו של יוסף במלכותו, מלכות שביסוד, ומתוך כאן מתכוון לכניסתו לירושלים של מטה בחסד שבמלכות, בכ"ח באייר, ביום שבו נעשה המעשה הגדול של מפגשנו המחודש עיר עיר הקודש, אשר מכוחה ומתוכה ניתן לנו הכוח לקיים "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים" להאיר את עיני העולם ולקדש את שם ה' עד אפסי ארץ.

לכל הימים הגדולים בלוח השנה העברי, המציינים אירוע גדול בתולדות האומה, ישנה פרהיסטוריה השייכת ליחידה הסגולה שחשו את ערכם של הימים עוד בטרם נתחייבו כל בית ישראל בחגיגתם. לדוגמא, כבר נהג אברהם אבינו באכילת מצות בחמישה-עשר בניסן, ורק לאחר שנים רבות נתגלתה קדושת היום ביציאת מצרים.

יום שחרורה של ירושלים היה כבר נחוג בבית מרן הרב זצ"ל משום שהיה יום עלייתו ארצה בשנת תרס"ד. וכך הזכיר הרב את היום הקדוש באגרתו מיום כ"ט באייר תרע"ד (אגרות הראיה, ב, רצב):

"ברוך ד', עבר עלינו יום אתמול כ"ח אייר, זה היום הגדול אשר בו זיכנו צור ישראל ברוך הוא, לבוא לארץ חמדתנו, ולראות בעינינו התחלת צמיחת קרן ישעו לעם קדשו."

כמו כן, כאשר הוצע לציין בחג את יום כיבושה של ירושלים על ידי הגנרל הבריטי אלנבי (כ"ד בכסלו), מה שהיווה ראשית ליישומה של הצהרת בלפור, השיב הרב זצ"ל לשואלו (ביום ח' כסלו תרפ"ט):

”הקהל כל כך מדוכא מהמאורעות שבזמנים האחרונים, עד שאין לבו הולך להראות שמחה על הכיבוש הבריטי.”

אך לגופו של עניין, קבע הרב:

”הדבר ראוי ונכון מאוד מצד עצמו, לעשות זכר למעשה- ד' הגדול עמנו, ביום המאורע הנכון בכתב בית ישראל.” (מועדי הראיה, עמ' תעט).

עולם, שנה, נפש.

כל מציאות נחלקת באופן קלאסי לשלוש קטגוריות: מקום, זמן וזמן של נפש האדם. כל אדם יכול להיות רק במימד אחד באותו זמן ולכן ענין זה מכביד ומתסכל. חלוקה זו מביאה לחסימה בין שפע האינסוף שהאדם אמור להיפגש עימו לבין יכות האדם לקולטו.

זמן ומקום בלתי מוגבלים. המתאבדים יוצאים מן החלוקה הזאת, אך הם מתחמקים מן ההתמודדות.

ארץ ישראל מכונה: ”ארץ הצבי” מכיוון שהיא מסוגלת להכיל יותר ממה שגלוי בה. בירושלים שבא”י מעולם לא אמר האדם שצר לו המקום. בבית המקדש היתה העזרה שבה היו עומדים צפופים ומשתחוים רווחים, ובתוך קודש הקודשים שבעזרה - עמד הארון, שמקומו אינו מן המידה (רוחבו כרוחב הקודש). מגיעים, איפא, לנקודה במרחב הפיסי שאינה תופסת מקום במרחב.

זמן, הפותר את שאלת הזמן המוגבל, הוא זמן יום הכיפורים. ביום זה ניתן לחזור לאחור בזמן ולכפר ולתקן מעשים שהיו בעבר. מה שהיה הופך להיות מעבר לעתיד (וא”ו ההיפוך המציינת היפוך עבר לעתיד. לא נמצאת בשום שפה, פרט אולי לכנענית).

הנפש הבלתי מוגבלת - הכהן הגדול, הנושא על חזהו חושן המשפט המסמל את כל השבטים. הוא גם מתוודה על השעיר לעזאזל בלשון כלל ישראל: ”אנא ה' חטאו, עוו, פשעו עמך ישראל”. מכיוון שהפרטים כלולים בו הוא מסוגל להתוודות עבורם. גם בשלושת הרגלים יש זמן אינסופי.

1. כ”ח באייר - בתאריך זה פרצו הצנחנים לכותל ובכו לידו. הם חוו שם חוויה כלל - ישראלית ובכו כחלק מכנסת ישראל.

2. הרב קוק חגג את היום הזה כיום עלייתו ארצה. הוא ידע שהשם הוליד אותו לתפקיד של ברור מגמת הקודש בתהליך החילונית. זהו היום של תחילת גילוי האורות של הגאולה.

3. כ”ח באייר - יום ההילולה לשמואל הנביא, שהיה הנביא של ירושלים. שמואל ישב בניו ברמה - עוסק בנויו של עולם (עסק בתכניות של בית המקדש). הוא הקים את מלכות בית דויד שמשכנה בירושלים. יום ירושלים הוא יום ההילולה לכבי' שמואל הנביא.

4. שלוש מצוות נצטוו ישראל בכניסתם לא”י: בית המקדש, מלכות בית דויד, עמלק. בשלושת הדברים הללו עסק שמואל. יום כח' באייר - יום הניצחון של בני ישראל על עמלק.

5. כח' באייר - יום המסוגל לגאולה על פי הגר”א. הגר”א אמר לתלמידיו שכל ימי העומר הם ימי דין, אך יש שניים שהם מסוגלים לגאולה בגלל הניסים שהתרחשו בהם, שלא יתכן שהם הגיעו מצד הסיטרא אחרא: כ' ומב' בעומר: ה' באייר וכז' באייר.

6. כ”ח באייר - חלק מגילוי המלכות. השבוע האחרון של ספירת העומר הוא כנגד המלכות, לכן מתאים שהיום הראשון של השבוע של המלכות הוא חסד שבמלכות. יום לפניו - כ”ז יסוד במלכות. יוצא על כן שלא בגלל המאורעות התאריך מתקדש, אלא התאריך מקדש את המאורעות.

7. ה”זהר” אומר שימי העולם מתחלקים לששה כנגד ששת ימי הבריאה. האלף השביעי - כנגד השבת. ”שית אלפי שני הוי עלמא”. שנת תשכ”ז - היא השנה שבה אפשר לחוש בקדושת השבת.

8. ירושלים הינה מדד למצב האנושות:

רוב הזמן ירושלים מחולקת כיוון שהאנושות מחולקת. היום שתי האוכלוסיות מאמינות באל אחד ושתייהן רוצות בטריטוריה אחת.

לאברהם הובטחה ארץ כנען ולכן הוא מסר את כל מה שלא היה כנען (לוט ישב מדרום ועד סדום). חלוקת הארץ התבצעה בבעל חצור שממנו ישנה ראות עד החרמון, הים התיכון וים המלח. זאת היתה טעות מצידו של אברהם לחלוק ולכן הקב"ה אמר לו שעליו להלחם עליה ולא יוכל להתחמק מאחריות זו. מלחמתו הגדולה הסתיימה בכך שהוא הפך להיות שליט מדיני עד דן, אך בעמק קידרון (עמק שווה, העמק שבו הושו המלכים) הוציא אליו מלכיצדק לחם ויין. פרושו, שאברהם לא שלט בירושלים. היא נשארה בגבול שבין אברהם למלכיצדק. לאברהם היתה חולשה בהפעלת שלטון פוליטי כדי לגלות את שם השם בעולם.

בימי יהושע - לא היה תאום בין השבטים (יהודה ובנימין). אמנם, ירושלים היתה בנחלת שבט בנימין, אך נכבשה על ידי היבוסים לפני כן (סדר האירועים: כיבוש ירושלים על ידי שבט יהודה, כניסת היבוסים לעיר, כיבוש חלקי של ירושלים בידי שבט בנימין). חלק מהר הבית נותר שייך לשבט יהודה.

דוד המלך כבש את ירושלים והיא הפכה להיות בירתו. בסוף ימי דוד היתה מגיפה, דוד קנה את גורן ארוונה הנמצא מעל העיר והקים שם מזבח. ארוונה נקרא מלך: למרות אחדותה של האומה, רק המגיפה יצרה את הקונצנזוס המתאים לקניית העיר וכנראה כל שבט נתן חמישים שקלים.

יהודה המכבי - ביקש מחייליו שבזמן שהוא ממשיך להקריב קרבנות, הם יירו חיצים על המצודה (החקרא) כדי שיפסיקו החיילים היוונים והמתיוונים שיושבים במצודה לירות עליהם אבני בליסטראות. החקרא נשארה עשרים שנה מלאה בחיילי האויב על הר הבית, מכיוון שהיה הסכם אספקה הומניטרי שאיפשר מעבר של שיירות אספקה. רשמית, יהודה עדיין היה משועבד ליוונים. שמעון המלך, אחיו של יהודה – סילק מהמצודה את הזרים והומלך בידי כל עמ"י.

הנביא זכריה מתאר בפרק י"ד פסוקים א - כא, את הקורה בירושלים. (נא לפתוח ולעיין). הנביא אומר שהיום שבו תכבש מחדש ירושלים, כל העם יהיה מאוחד סביבה: ברגע שתתחיל הגאולה תהיה מלחמה ותוצאת המלחמה תהיה חלוקת העיר. זו תהיה חלוקה טריטוריאלית, כשרוב העיר תהיה תחת שלטון עם ישראל - כך קרה במלחמת השחרור.

מכיוון שהגאולה תהיה איטית, גם הכיבוש מחדש של העיר יהיה בשלבים וממילא היא תחולק. (היו שלושה נסיונות לכבוש את העיר העתיקה ושלושתם נכשלו).

מס' שבועות לפני "מלחמת ששת הימים" היתה מלחמת האחדות הלאומית.

הנבואה אומרת שצריך שבאזור הר הזיתים יהיה גיא גדול בין צפון לדרום בעתיד חלוקה זו תסמן את תחילת תחית המתים. על קו החלוקה הזה ישנן כיום ארבע כנסיות העתידות להתבקע, אמן.

לאחרונה עומדת על הפרק שאלת ירושלים. ירושלים מכניסה למבוכה רבה את התודעה הישראלית, משום שכאשר מנסים לתת ביטוי רציונאלי לעמדה של רוב העם המתנגדת לחלוקתה של ירושלים, עומדים ללא טיעונים רציונאליים רגילים.

אמנם גם לאויבנו אין טיעונים רציונאליים על עמדתם העיקשת לשליטה מלאה בכל ירושלים ההיסטורית, אבל הדבר איננו מטריד את מנוחתו של הישראלי המצוי שכן כידוע לאויבנו מותר לחשוב על מקומות קדושים, ומותר להם להציב קוים אדומים, כנראה מתוך הבנה שאצלם יתכן שהזהות הלאומית היא אכן לגיטימית מה שמעיד על ספק בדבר הלגיטימיות של הזהות הלאומית שלנו.

הדבר מגיע לידי גיחוך עד כדי כך שנראה לפעמים שירושלים אינה אלא "בעיה", ולא רק שאלה. כמין משא כבד של ירושת העבר שבאופן תת-מודע היינו אולי רוצים להיפטר ממנו. אלא שמצד שני יש קשר עצמותי כ"כ עמוק בתודעה הישראלית ביחס לירושלים שקשה לבצע את אותו ניתוח שההומניזם הפוסט-ציוני היה חפץ בו. וכך הופכת ירושלים להיות כמין בעיה שצריך לפתור אותה, כמין מחלה שצריך לרפא, כמין מום שצריך לתקן, כשם שחולה סכרת זקוק לאינסולין אף העם היהודי זקוק לפתרון חירום ל"בעיית" ירושלים.

אלא שבאמת המבוכה הזאת מצביעה על כך שירושלים איננה רק עוד נכס אסטרטגי או היסטורי של עם ישראל, כי אם הלב. הלב הוא דבר חי, הוא איבר אוהב, הוא כח מניע לעצמיות החיים, ואת עצמיות החיים, את האהבה א"א להסביר, א"א לפרוט בפרוטות רציונאליות.

דווקא עמידתו של עם ישראל על רגליו האחוריות בנושא ירושלים מוכיחה שעם ישראל הוא עדיין עם חי, שעצמיות זהותו עדיין לא התמססה למרות כל הנסיונות של איבוד הצורה היהודית לדעת של השנים האחרונות, הבא לידי ביטוי בין היתר הן בחיים התרבותיים והן בחיים הפוליטיים.

אפשר לראות בלחץ הבינלאומי המופעל עלינו שנוותר על ירושלים, את המשך הנסיון של סירוס הזהות היהודית, ובעצם הגשמת החלום הנוצרי של שימור המיתוס של עם ישראל המושפל, המהוה הוכחה לאמיתותה של הנצרות לשיטתם, ועל רקע זה יש להבין את נוכחותם של אנשי כנסייה בועידת ירושלים הנערכת במרוקו.

ירושלים היא בירת העולם כולו, וניתן לתרגם את עובדה זו לשני אפיקים. אפיק אחד, הדורש את הבינאום של ירושלים, אלא דווקא בכך טמונה מכת מוות למסר האמיתי של ירושלים, כי הפיכתה של ירושלים לבינלאומית אינה אלא הפיכתה למוזיאון שבו יוצגו השרידים המאובנים של תרבויות קדומות שאין בהם כדי להחיות את ליבו ונשמתו של האדם המודרני. האפיק השני והאמיתי בהבנת ערכה של ירושלים הוא שמכיוון שזאת היא בירתה של האנושות כולה הרי שצריך למסור אותה בידי אומה אוניברסלית באמת, בידי האומה היהודית שהיא האומה היחידה שהיעד הלאומי שלה הוא היעד של "ונברכו בך כל משפחות האדמה". על מנת שירושלים תהיה באמת בירת העולם יש ליצור בה את התרבות העשויה להקרין על כל התרבות האנושית כולה, ואין זה אלא כשירושלים נתונה בדינו.

כאן המקום להזכיר את דבריו של הרב צבי יהודה קוק זצ"ל ב"מזמור י"ט למדינת ישראל", המזכיר לנו את דבריו של הרב מאיר בר-אילן שהתבטא בסוף ימיו, כאשר עמדה שאלת בינאום ירושלים ויהודים נכבדים אמרו שצריך להתייחס לשאלה זו בזהירות ובהרבה טאקט, אמר: "מי מאזין לדבריהם, מי מתחשב בדעתם, הם יקבעו לנו מה נעשה בירושלים!!" תגובה זאת מראה על גדלות ההנהגה הראויה לעם ישראל בשעות קשות אלה.

יש לציין ששאלת אחדותה של ירושלים אינה רק שאלה בינלאומית כלפי הגויים כי אם שאלה פנימית שלנו, אנו רואים במקורותיה של היהדות ובמקורות ההיסטוריים שירושלים נחלקה פעמים רבות בהיסטוריה, בימי קין והבל וכן בימי השופטים וכן בימי דוד וכן בימי בניה של שלומציון המלכה אריסטובולוס והורקנוס וכן במלחמת תש"ח, ובעוד פעמים רבות. נראה הדבר שיש כמין חוקיות פנימית לבירה הזאת, שכאשר לבבותיה של האומה מחולקים אף ירושלים מחולקת וכאשר ליבותיה של האומה מאוחדים אף ירושלים מאוחדת. נראה הדבר שהיום אנו עומדים בפני המבחן של השלמת אחדותה של האומה ובכך נביא לידי איחודה האמיתי של ירושלים של מעלה וירושלים של מטה ובכך נגשים את ייעודנו האוניברסלי לעיני אפסי ארץ "והיה ביום ההוא אשים את ירושלים אבן מעמסה לכל העמים כל עומסיה שרוט ישרטו", "והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד".

בכל בן ישראל מצויה נשמה הקושרת אותו בפנימיותו לקדוש ברוך הוא. אבל בחיים הגלויים, יש מי שבוחר להתאים את חייו למימד הפנימי-סגולי של זהותו על ידי תורה ומצוות, ויש מי שפונה אל צדדים אחרים. מכאן לחלוקה של חז"ל בין "חברים", הנאמנים בדיני טומאה וטהרה ומעשרות, לבין עמי ארצות, שאינם נאמנים. עם כל זה יש מצבים שבהם "כל ישראל חברים", והוא בשעה שישראל עולים לרגל לבית המקדש שלש פעמים בשנה. על כן נקבע להלכה שבשעת הרגל כולם נאמנים על הטהרה ועל המעשרות. זו סגולתה של ירושלים, שהיא מגלה את הגנוז בפנימיות הלב הישראלי. כך גם התברר בשעה שבאו חיילי צה"ל בשערי הר הבית והכותל המערבי, בכ"ח באייר תשכ"ז, כשפרצו בבכיה למרגלות המקדש, בין דתיים ובין חילוניים. בכולם התגלתה באותה השעה סגולתם הישראלית.